

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 13/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Lalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., Hurbanova 18, Bardejov, zastúpeného advokátom doc. JUDr. Jozefom Sotoláňom, PhD., Južná trieda 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 44/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 44/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bardejov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 44/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bardejov je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet advokáta doc. JUDr. Jozefa Sotolára, PhD., Južná trieda 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 13/2017-12 z 11. januára 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., Hurbanova 18, Bardejov (ďalej len „sťažovateľka“), doručenu 28. decembra 2016, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 44/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo 29. novembra 2007 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Hoci proti vydanému platobnému rozkazu bol už 30. januára 2008 podaný odpor, okresný súd ho zaslal na vyjadrenie sťažovateľke až 16. novembra 2009. Sťažovateľka tvrdí, že od „30.1.2008 do 16.11.2009 okresný súd nevykonal absolútne žiaden úkon, t. j. po dobu 23 mesiacov bol nečinný“. Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením z 19. októbra 2010 vo veci prerušil

konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 4/2007 a konanie malo byť právoplatne skončené 14. apríla 2011. Nadväzne na to sťažovateľka uvádza:

„Okresný súd po právoplatnom skončení konania vo veci 4C/4/2007 dňa 14.4.2011 rozhodol o pokračovaní v predmetnom konaní uznesením z 3.4.2012, t. j. 12 mesiacov potom čo bolo konanie vo veci 4C 4/2007 právoplatne skončené.

Ďalšia činnosť okresného súdu spočívala v rozhodovaní a reagovaní na podania sťažovateľa, zo dňa 24.8.2012, ktorým sťažovateľ navrhoval vstup ďalšieho účastníka do konania a z 27.11.2012, ktorým sťažovateľa navrhoval spojenie vecí na spoločné konanie.

Okresný súd o návrhu sťažovateľa zo dňa 24.8.2012 rozhodol uznesením zo dňa 11.9.2012. Návrh sťažovateľa na spojenie vecí zo dňa 27.11.2012 okresný súd zamietol uznesením zo dňa 11.11.2013, t. j. 12 mesiacov po jeho podaní.“

3. Podľa názoru sťažovateľky sa mal aj následný postup okresného súdu v konaní vyznačovať vznikom zbytočných prietáhov. Až 18. júna 2014 bol okresným súdom nariadený prvý termín pojednávania na 7. október 2014, avšak podľa názoru sťažovateľky sa na tomto pojednávaní okresný súd skutkovým stavom vôbec nezaoberal. Ďalšie termíny pojednávania sa uskutočnili 15. mája 2015 a 3. marca 2016, avšak okresný súd vo veci do podania sťažnosti ústavnému súdu nerozhodol. Posledný termín pojednávania bol určený na 27. marec 2017.

4. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľka toho názoru, že okresný súd postupuje v zjavnom rozpore so svojou povinnosťou postupovať v konaní rýchlo a hospodárne, ako to vyplýva z § 157 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), a nesústredenosťou a roztrieštenosťou svojho postupu spôsobuje zbytočné prietahy v konaní. V prebiehajúcim konaní podľa sťažovateľky nevykazuje okresný súd žiadnu procesnú aktivitu a vystupuje ako štatista návrhov účastníkov, pričom jeho činnosť sa obmedzuje na odročovanie pojednávania pre účely oboznamovania sa s vecou. Pritom podľa sťažovateľky nie je vec po právnej stránke právne zložitá, pretože výklad a používanie platnej právnej úpravy sú v judikatúre vyšších súdov stabilizované. V konaní tiež nebolo potrebné vykonávať žiadne

rozsiahlejšie dokazovanie, ktoré by mohlo odôvodňovať takú dlhú dobu konania. K vzniku zbytočných prietáhov podľa sťažovateľky rovnako nemohlo prispieť ani jej správanie, a tak jedinou príčinou vzniku týchto prietáhov je len postup samotného okresného súdu. Ten totiž nevyvíja žiadnu činnosť na zistenie stavu veci, na návrhy sťažovateľky reaguje až s odstupom niekoľkých mesiacov, pričom v konaní sa počas 9 rokov uskutočňovalo konanie len na súde prvého stupňa. Vzhľadom na to považuje za primerané priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 9 000 €.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby svojím rozhodnutím vo veci vyslovil, že okresný súd „*v konaní vedenom pod sp. zn.: 5C/44/2008 porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru...*“, okresnému súdu v označenom konaní prikázal postupovať bez zbytočných prietáhov, sťažovateľke priznal finančné zadost'učinenie v sume 9 000 € a trovy konania v sume 363,79 €.

6. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Milan Ľalík (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

7. Okresný súd sa k prijatej sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. 1 SprO 183/2017 z 13. marca 2017, v ktorom uviedol podrobnú chronológiu vo veci vykonaných procesných úkonov a poukázal na to, že sťažovateľka sa s poukazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (I. ÚS 558/2014) nedomáhala pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nápravy tohto nežiaduceho stavu podaním sťažnosti podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Účelom podania takejto sťažnosti na prietahy v konaní

je poskytnúť príležitosť tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Sťažovateľka však v priebehu doterajšieho konania žiadnym spôsobom v čase ním tvrdenej nečinnosti okresného súdu túto nečinnosť nesignalizovala, sťažnosť na priet'ahy predsedníčke okresného súdu nepodala a nevyužila svoje skôr uvedené zákonné oprávnenie a ani nedala príležitosť konajúcemu okresnému súdu na poskytnutie nápravy, t. j. neposkytla mu primeraný čas na odstránenie ňou tvrdeného protiprávneho stavu. Podľa názoru okresného súdu dĺžku napádaného súdneho konania spomaľovala sama sťažovateľka „svojimi procesnými návrhmi (na pripustenie ďalšieho účastníka konania, na spojenie vecí na spoločné konanie, na odročenie už nariadeného pojednávania z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu žalobcu pre kolíziu pojednávani)“, pričom okresný súd „vo veci konal predovšetkým o procesných otázkach a návrhoch sťažovateľa“. Okresný súd súčasne poukázal na potrebu „vykonať rozsiahlejšie dokazovanie a zároveň vyčkat' na právoplatnosť konania, vedeného pod spisovou značkou 5C/4/2007, čo nastalo až 14.04.2011 a do ktorého skončenia bolo toto konanie prerušené a ktorého výsledky mali vplyv na právne posúdenie základu nároku žalobcu v tomto konaní“, a tiež na skutočnosť, že po spojení vecí vystupuje v konaní na strane žalovanej 24 účastníkov konania. Okresný súd napokon považoval za nevyhnutné poukázať na „opakované personálne zmeny a s tým súvisiace enormné pracovné zaťaženie konajúcich zákonných sudcov. Poukazujem na to, že Okresný súd Bardejov bol a je dlhodobo ovplyvňovaný veľkou fluktuáciou sudcov (začala v roku 2005 a pokračovala naposledy odchodom z výkonu dvoch sudcov v roku 2016) a s tým spojenou častou personálnou zmenou, keď len v období posledných 7 rokov z výkonu odišlo 11 sudcov (starobný dôchodok, prerušenie výkonu funkcie sudcu, vzdanie sa funkcie sudcu, preloženie na iný súd vrátane na súd vyššieho stupňa, nástup na materskú dovolenku), avšak na Okresný súd Bardejov prišlo do výkonu len 6 sudcov) a takto sa nevybavené veci po odchodoch sudcov neustále prerozdeľovali medzi sudcov vo výkone, ktorým sa tým navyšovali počty nevybavených vecí (vrátane [REDACTED]), pričom sa im neustále navyšoval aj nový nápad. Nemožno opomenúť aj to, že v danom prípade ide o skutkovo zložitejšiu a náročnejšiu vec a poznamenávam, že súd úkony vo veci nevykonáva iba nariadením pojednávania a samotným pojednávaním, ale tiež inou činnosťou, napr. zhromažďovaním dôkazov, študovaním spisového materiálu a pod. Okrem toho celková

dĺžka konania bola ovplyvnená aj správaním účastníkov konania, vrátane sťažovateľa (ako už bolo skôr uvedené), ktorí sa ospravedlňovali z účasti na nariadenom pojednávaní a z toho dôvodu boli pojednávania opakovane odročované.“.

8. Sťažovateľka sa k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 29. marca 2017, v ktorom odmieta názor, že návrhom na spojenie vecí o žalobách tých istých účastníkov spomaľuje postup okresného súdu v konaní. Poukazuje v ňom na to, že v dôsledku nespojenia vecí bolo potrebné vykonávať dokazovanie v každej jednej veci osobitne. Pritom namieta, že okresný súd v jej veci prakticky nevykonal žiadne dokazovanie ani výsluch účastníkov konania a *«k súdnemu spisu pripojil neautorizované a bez vyznačenia právoplatnosti rozhodnutia iných súdov a okresného súdu.*

V danej veci ide o posúdenie toho kto je správcom v kontexte vykonanej schôdze vlastníkov bytov - súd odmietol vypočúť účastníkov tejto schôdze (zamietol návrh na doplnenie dokazovania všetkých účastníkov schôdze), súd odmietol uznesením pripojiť originály listín a dokladov z tejto schôdze.

Ba dokonca je potrebné uviesť, že od počiatku vedenia tohto sporu sa kópie „vybraných listín“ zo schôdze predložili zo strany žalovaného až v roku 2017 (!!!). Súd teda posudzoval vec od počiatku bez toho aby mal v tejto veci pripojené základné dokumenty. ...

Za toto vyjadrenie požadujeme úhradu trov konania za jeden úkon právnej pomoci (147,33 € + 8,48 € - režijný paušál + príslušné DPH).».

9. Ústavný súd so súhlasom procesných strán podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a úkony, ktoré vo veci vykonal preverením súdneho spisu, ktorý si pre tento účel od okresného súdu zapožičal, a zistil, že v danej veci boli vykonané tieto procesné úkony:

- 29. novembra 2007 sťažovateľka podala žalobu o zaplatenie sumy 76 786 Sk s príslušenstvom, veci bola pridelená sp. zn. 3 Ro 42/2007 a určený zákonný sudca [REDACTED];

- 11. januára 2008 vydal okresný súd platobný rozkaz č. k. 3 Ro 42/2007-13;

- 28. januára 2008 vydal okresný súd opravné uznesenie č. k. 3 Ro 42/2007-14;

- 30. januára 2008 bol žalovanou doručený odpor proti platobnému rozkazu;

- 21. februára 2008 podala žalovaná odvolanie proti opravnému uzneseniu č. k. 3 Ro 42/2007-14 z 28. januára 2008;

- 14. marca 2008 bol na základe pokynu vyššieho súdneho úradníka spis prevedený do registra civilných vecí, pričom mu bola pridelená sp. zn. 5 C 44/2008 a určená zákonná sudkyňa [REDACTED];

- 16. apríla 2009 zákonná sudkyňa vydala pokyn na doručenie odporu proti platobnému rozkazu sťažovateľke na vyjadrenie, ktorý bol kanceláriou okresného súdu realizovaný 18. novembra 2009;

- 19. novembra 2009 vydal okresný súd uznesenie č. k. 5 C 44/2008-34 na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor;

- 2. decembra 2009 bolo doručené písomné vyjadrenie sťažovateľky k odporu žalovanej;

- 5. januára 2010 bola doručená žiadosť žalovanej o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov;

- 13. januára 2010 zákonná sudkyňa vydala pokyn na doručenie vyjadrenia sťažovateľky žalovanej a ďalší procesný postup týkajúci sa žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, pokyn bol súdnou kanceláriou realizovaný 12. mája 2010;

- 18. júna 2010 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovanej;

- 12. júla 2010 bola vec výnimkou prevedená do senátu [REDACTED] ako zákonnej sudkyňi z dôvodu zmeny v personálnom obsadení okresného súdu;

- 13. septembra 2010 vydal okresný súd uznesenie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalovanej;

- 19. októbra 2010 okresný súd uznesením č. k. 5 C 44/2008-51, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. novembra 2010, prerušil konanie do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 4/2007;
- 30. novembra 2010 bol zisťovaný stav konania vo veci sp. zn. 4 C 4/2007;
- 4. februára 2011 bol zisťovaný stav konania vo veci sp. zn. 4 C 4/2007;
- 26. apríla 2011 bolo zistené, že konanie vo veci sp. zn. 4 C 4/2007 bolo právoplatne skončené;
- 27. apríla 2011 bol vyžiadaný spis sp. zn. 4 C 4/2007 a následne rovnopis rozsudku sp. zn. 4 C 4/2007 z 15. decembra 2010;
- 3. apríla 2012 okresný súd vydal uznesenie č. k. 5 C 44/2008-60, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. mája 2012 o pokračovaní v konaní;
- 28. mája 2012 okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. september 2012;
- 30. augusta 2012 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľky k veci, ktorým podala návrh na pripustenie ďalšieho účastníka konania na strane žalovanej;
- 31. augusta 2012 bol zrušený termín pojednávania z dôvodu návrhu sťažovateľky na pripustenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovanej;
- 11. septembra 2012 okresný súd uznesením č. k. 5 C/44/2008-65 pripustil vstup obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] ako ďalšieho účastníka na strane žalovaných (ďalej aj „žalovaná v 2. rade“);
- 4. decembra 2012 sťažovateľka podala návrh na spojenie v návrhu označených vecí na spoločné konanie;
- 23. januára 2013 bol zákonnou sudkyňou [REDAKOVANÉ] predložený spis predsedovi okresného súdu na rozhodnutie o vylúčení z dôvodu pochybnosti o jej nezáujatosti vzhľadom na jej vzťah k žalovanej v 2. rade;
- 23. januára 2013 bolo vydané opatrenie predsedu okresného súdu, na základe ktorého bola vec pridelená náhodným výberom sudkyňi [REDAKOVANÉ];
- 27. februára 2013 informačné centrum okresného súdu požiadalo o predloženie spisu z dôvodu žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky o nahliadnutie do spisu;
- 6. marca 2013 informačné centrum okresného súdu vyhotovilo úradný záznam o tom, že právny zástupca sťažovateľky nenahliadol do spisu z dôvodu časovej tiesne;

- 2. apríla 2013 vec bola pridelená sudcovi [REDACTED] z dôvodu zmeny v personálnom obsadení okresného súdu (odchod zákonnej sudkyne na materskú dovolenku);
- 29. októbra 2013 pokyn sudcu na vydanie uznesenia o zamietnutí návrhu na spojenie vecí;
- 11. novembra 2013 bolo vydané uznesenie č. k. 5 C 44/2008-75 (právoplatné 11. decembra 2013), ktorým bol návrh na spojenie vecí zamietnutý;
- 18. júna 2014 bol nariadený termín pojednávania na 7. október 2014;
- 6. októbra 2014 bolo doručené písomné vyjadrenie žalovaných k veci samej a predložené splnomocnenie pre ich právneho zástupcu;
- 7. októbra 2014 okresný súd vykonal pojednávanie, ktoré bolo odročené na 19. január 2015 so záverom, že právny zástupca sťažovateľky do konca októbra 2014 predloží písomné stanovisko k vyjadreniu žalovaných zo 6. októbra 2014;
- 18. januára 2015 bola faxom a 19. januára 2015 do podateľne okresného súdu doručená žiadosť sťažovateľky o odročenie pojednávania a určenie nového termínu pojednávania z dôvodu kolízie pojednávania a vyjadrenie k sťažnosti žalovanej;
- 19. januára 2015 bolo pojednávanie odročené na 15. máj 2015 z dôvodu doručenia ospravedlnenia advokáta sťažovateľa;
- 15. mája 2015 bolo vykonané pojednávanie, na ktorom bolo vydané uznesenie o spojení vecí vedených na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 44/2008 a sp. zn. 1 C 92/2012 na spoločné konanie a pojednávanie odročené na neurčito;
- 22. mája 2015 bolo písomne vyhotovené uznesenie o spojení vecí č. k. 5 C 44/2008-97 (právoplatné 26. novembra 2015);
- 23. júla 2015 okresný súd vykonal úkony smerujúce k doručeniu uznesenia č. k. 5 C 44/2008-97 všetkým účastníkom konania;
- 30. septembra 2015 okresný súd vykonal ďalšie úkony smerujúce k doručeniu uznesenia č. k. 5 C 44/2008-97 všetkým účastníkom konania;
- 26. októbra 2015 okresný súd vykonal ďalšie úkony smerujúce k doručeniu uznesenia č. k. 5 C/44/2008-97 všetkým účastníkom konania;
- 1. decembra 2015 bol nariadený termín pojednávania na 3. marec 2016;

- 9. februára 2016 vydal zákonný sudca pokyn na odročenie pojednávania nariadeného na 3. marec 2016 na neurčito a na doručenie poučenia podľa § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“);

- 16. februára 2016 bolo doručené vyjadrenie jednej zo žalovaných k predmetu sporu;

- 7. apríla 2016 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľky vo veci samej s návrhmi na doplnenie dokazovania a obratom vydaný aj pokyn sudcu na doručenie vyjadrenia protistrane;

- 26. apríla 2016 bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovanej v 2. rade označené ako „záverečná reč“;

- 28. apríla 2016 sudca vydal pokyn na zaslanie vyjadrenia protistrane;

- 23. mája 2016 bol nariadený termín pojednávania na 5. október 2016;

- 9. augusta 2016 bolo doručené písomné vyjadrenie sťažovateľky vo veci samej s návrhmi na doplnenie dokazovania;

- 19. augusta 2016 bol vydaný pokyn na doručenie písomného vyjadrenia sťažovateľky protistrane;

- 23. septembra 2016 bola doručená žiadosť právneho zástupcu žalovanej v 2. rade o odročenie pojednávania z dôvodu jeho účasti na vedeckej konferencii v deň pojednávania a vyjadrenie k veci samej;

- 23. septembra 2016 bol odročený termín pojednávania na 9. december 2016;

- 5. decembra 2016 bol odročený termín pojednávania na 27. marec 2017 vzhľadom na sťažovateľkou prednesený návrh na spojenie vecí;

- 12. decembra 2016 bolo doručené písomné vyhotovenie návrhu sťažovateľky na spojenie vecí na spoločné konanie;

- 19. decembra 2016 zákonný sudca vydal pokyn na doručenie návrhu sťažovateľa protistrane v konaní;

- 27. marca 2016 bolo vykonané pojednávanie a vydaný rozsudok, ktorým okresný súd v celom rozsahu zamietol žalobu i návrh na spojenie vecí a rozhodol, že žalovaní v 1. až 23. rade majú nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016

zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

19. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom

pojednávaniu s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

21. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom po spojení vecí vedených pod sp. zn. 5 C 44/2008 a sp. zn. 1 C 92/2012 je žaloba v občianskoprávnej veci o zaplatenie peňažnej sumy v súhrne 29 040,57 € s príslušenstvom. Rozhodovanie všeobecných súdov o takýchto návrhoch patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti, pričom z hľadiska posúdenia právnej a skutkovej zložitosti konania je významná okolnosť, že v dôsledku spojenia označených vecí vystupuje na žalovanej strane vyšší počet účastníkov konania. Žiada sa poznamenať, že dĺžku konania ovplyvnilo aj vedenie iných konaní, ktorých výsledok mal priamy vplyv na posúdenie právneho základu napadnutého konania, z dôvodu čoho bolo konanie isté obdobie právoplatne prerušené.

22. Správanie sťažovateľky v konaní je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd zistil, že z dôvodu na strane sťažovateľky bolo odročené pojednávanie nariadené na 5. september 2012 (6 dní pred konaním pojednávania sťažovateľka navrhla vstup ďalšieho účastníka na strane žalovaných a zmenu petitu žaloby), a taktiež pojednávanie nariadené na 19. január 2015 (z dôvodu kolízie pojednávania právneho zástupcu sťažovateľky). V súvislosti s hodnotením správania sťažovateľky v konaní považuje ústavný súd za nutné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľka 30. augusta 2012 navrhla nielen pripustenie vstupu ďalšieho účastníka na strane žalovaných, ale v tejto súvislosti upravila aj svoj žalobný návrh

do podoby alternatívneho petitu, poukazujúc pritom na výsledok iného súdneho konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 4 C 4/2007, z čoho v zásade vyplýva potreba vykonania dokazovania o iných rozhodujúcich skutočnostiach a odlišného právneho posúdenia prípadu. Uvedené okolnosti, ktoré možno pričítať sťažovateľke, preto ústavný súd zohľadnil najmä pri určení výšky priznaného finančného zadosťučinenia.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu.

24. Z ústavným súdom zapožičaného spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd sa v konaní dopustil dlhších období nečinnosti, konkrétne v období od 14. marca 2008 do 16. apríla 2009, od 16. apríla 2009 do 18. novembra 2009, od 23. januára 2013 do 29. októbra 2013 a od 11. novembra 2013 do 18. júna 2014. Z uvedeného spisu tiež vyplýva, že napadnuté konanie bolo v období od 19. októbra 2010 do 10. mája 2012 prerušené vzhľadom na súbežne prebiehajúce konanie medzi sťažovateľkou a žalovanou v 2. rade, pričom z pripojeného rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 C 4/2007 z 15. decembra 2010 vyplýva, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 4 C 4/2007, pre ktoré bolo napadnuté konanie prerušené právoplatne, skončilo 14. apríla 2011. Počas konania okresný súd reálne vykonal len dve pojednávania, a to 7. októbra 2014 a 27. marca 2017, na ktorom vo veci vyniesol zatiaľ neprávoplatný rozsudok.

25. Ústavný súd konštatuje, že hlavnou príčinou vzniknutej neprimeranej dĺžky súdneho konania je v predloženej veci predovšetkým nečinnosť okresného súdu súhrne v období skoro troch rokov a sčasti aj jeho neefektívny postup, ktorý sa prejavil napríklad v zrušení pojednávania nariadeného na 3. marec 2016 bez toho, aby bol zrejmý dôvod jeho zrušenia, alebo odročovaní nariadených pojednávanií akceptáciou akýchkoľvek procesnými stranami prednesených (v zmysle nie dostatočne závažných) dôvodov. V dôsledku toho bol vo veci vydaný prvý meritórny rozsudok až 9 rokov po podaní žaloby. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť

štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

26. K obrane okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení súdu ústavný súd stabilne uvádza, že ani systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti, ktoré okresný súd podrobne objasnil vo vojom vyjadrení k sťažnosti, nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania, a tak oslabiť mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov, aj keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03, I. ÚS 150/06). Vzhľadom na dopadajúcu judikatúru EŠLP (pozri napríklad rozsudky vo veci Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012), z ktorej vyplýva záver, že sťažnosť predsedníčke okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch nemožno považovať za efektívny právny prostriedok nápravy porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd nepovažoval ani absenciu podania uvedenej sťažnosti predsedníčke okresného súdu za prekážku prerokovania sťažnosti doručenej ústavnému súdu vo veci namietaných zbytočných prietáhov postihujúcich napadnuté konanie.

27. Ústavný súd však pri hodnotení rozsahu zbytočných prietáhov prihliadal aj na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej sa v prerušenom konaní nemôžu vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov, a tým nemôže dôjsť ani k naplneniu účelu sťažovateľkou označených práv. Nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu vytvorenej zákonom ustanoveným postupom – ako to je aj v danom prípade právoplatným uznesením o prerušení konania č. k. 5 C 44/2008-51 z 19. októbra 2010, tak ústavný súd neposudzoval ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 42/02, III. ÚS 121/2013).

28. Vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré po zohľadnení obdobia, v ktorom bolo konanie prerušené možno kvantifikovať na 7 a pol roka, ako aj vzhľadom na už uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu dospel ústavný súd k záveru, že v danej veci bolo postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

29. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov. Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ bude tento v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

30. Sťažovateľka žiadala priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie v sume 9 000 €, keďže dĺžka napadnutého konania je hrubým zásahom do „ústavou a Dohovorom garantovaných práv“ a v dôsledku „neodstránenia stavu právnej neistoty v ktorej sa sťažovateľ nachádza vzniká sťažovateľovi škoda spočívajúca v ušlom zisku“.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a na neho nadväzujúceho § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať

tomu, koho práva boli podľa čl. 127 ods. 1 ústavy porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

33. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

34. V okolnostiach daného prípadu ústavný súd zastáva názor, že na dovŕšenie nápravy porušenia označených práv je sťažovateľke potrebné priznať aj primerané finančné zadosťučinenie. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky súdneho konania po zohľadnení dĺžky prerušenia konania, ako aj zo zisteného rozsahu nečinnosti okresného súdu a prihliadal aj na tie okolnosti vzniku zbytočných prietáhov, ktorých vznik možno pričítať správaniu sťažovateľky (bližšie pozri bod 22 odôvodnenia tohto nálezu). Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

35. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

36. Sťažovateľka si uplatnila trovy právneho zastúpenia celkovo v sume 551,19 €, a to za 3 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za tri úkony právnej služby podľa § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za 1 úkon právnej služby v roku 2016 predstavovala sumu 143 € a v roku 2017 sumu 147,33 € a paušálna náhrada za 1 úkon právnej služby vykonaný v roku 2016 sumu 8,58 € a v roku 2017 sumu 8,84 €.

37. Ústavný súd považoval za dôvodné priznať sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia len za dva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2016 (t. j. prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti) vzhľadom na to, že v replike sťažovateľky z 22. marca 2017 k stanovisku okresného súdu síce sťažovateľka odporovala tvrdeniam uvedeným v stanovisku okresného súdu, avšak neuviedla žiadne zásadne nové skutočnosti podstatné pre rozhodnutie ústavného súdu vo veci. Ústavný súd preto zaviazal porušovateľa základného práva na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľke v sume 363,79 € v súlade s už označenými ustanoveniami vyhlášky (pozostávajúcej z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 143 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 8,58 € a dane z pridanej hodnoty v sume 60,63 €).

38. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017